

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Drinkwatervoorziening van de toekomst Dunea, provincie Zuid-Holland

Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport

19 december 2024 / projectnummer: 3670

1 Advies over het MER deel 1 in het kort

Drinkwaterbedrijf Dunea is op zoek naar nieuwe bronnen voor drinkwater voor de middellange termijn (2030 tot 2040) in het kustgebied tussen Katwijk en Monster tot aan de Lek (zie figuur 1). Dit is nodig omdat de vraag naar drinkwater stijgt, terwijl onzekerheid over de beschikbaarheid daarvan toeneemt. Dunea wil verschillende soorten bronnen onderzoeken. Daarnaast zoekt Dunea locaties voor de installaties voor inname van dit water. Voor dit onderzoek en voor de ruimtelijke inpassing van de daarvoor benodigde installaties wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het is een MER in twee fases. Het MER deel 1¹ is bedoeld om een keuze te kunnen maken voor een voorkeursalternatief (VKA). In het MER deel 2 wordt de keuze voor het VKA vastgelegd en onderbouwd en worden de effecten van dat VKA in meer detail in beeld gebracht. De Omgevingsdienst Haaglanden heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'Commissie') namens de provincie Zuid-Holland gevraagd te adviseren over het MER deel 1. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en volledigheid van het MER deel 1.

Wat staat in het MER deel 1?

In het MER deel 1 zijn als alternatieven drie verschillende bronnen voor waterinname onderzocht:

- Alternatief 1: Regionaal oppervlaktewater gecombineerd met maatregelen voor droge periodes. Dit alternatief betreft zoet water uit het regionale watersysteem van het hoogheemraadschap van Delfland of van Rijnland. Er zijn acht locatievarianten voor de inname van water onderzocht, variërend van het Valkenburgse Meer tot lijnvormige boezemwateren, zoals de Vliet.
- Alternatief 2: Brak grondwater (variant 2b) gevolgd door zeewater (variant 2c). Dit alternatief gaat uit van inname van zeewater bij de kust bij Katwijk (pompstation Katwijk). Aangezien de productie van zeewater op de middellange termijn nog in ontwikkeling is, bestaat het alternatief voor de overbruggingsperiode alleen uit de winning van brak grondwater in Meijndel (pompstation Scheveningen).
- Alternatief 3: Extra inname uit de Lek.

In het MER deel 1 worden drie bestaande pompstations – Katwijk, Scheveningen en Monster – genoemd. Welk pompstation zal worden gebruikt, is afhankelijk van het gekozen alternatief en de locatievariant.

Daarnaast heeft Dunea voor de lange termijn (na 2040) handelingsperspectieven in beeld gebracht voor de levering van een voldoende groot watervolume vanuit het regionaal oppervlaktewatersysteem. Deze handelingsperspectieven bestaan uit extra aanvoer van zoetwater door leidingen of aanvoer van de Lek naar de Gouwe, het benutten van gezuiverd effluent van een rioolzuiveringsinstallatie en het samenwerken met andere drinkwaterbedrijven.

Op basis van het MER deel 1 kiest Dunea – in samenspraak met de bij het omgevingsproces betrokken partijen² – een VKA.

¹ Dunea. 2 september 2024. MER deel 1, Drinkwatervoorziening van de Toekomst 2030–2040.

² Dit zijn: de provincie Zuid-Holland, de omgevingsdiensten Haaglanden en West-Holland, de hoogheemraadschappen Delfland en Rijnland, Rijkswaterstaat, de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Katwijk en Leiden.

Wat is het advies van de Commissie?

Het MER deel 1 heeft een goede opzet, is grondig en bevat veel informatie in een hoge dichtheid. De Commissie waardeert de gebruikte infographics. De samenvatting biedt een toegankelijk overzicht van de onderzoeksresultaten, al ontbreekt een integrale effecttabel (zie paragraaf 2.6 van dit advies). Het MER deel 1 biedt voor vrijwel alle milieuaspecten de benodigde informatie om het milieu volwaardig mee te kunnen wegen bij de keuze voor een VKA.

De afbakening van het project wordt goed duidelijk in het MER deel 1: dit project richt zich op de beoordeling van de ruimtelijke inpassing van waterwinning uit nieuwe bronnen en de daarvoor benodigde installaties en transportleidingen. Het MER deel 1 gaat over de afweging tussen de soort bron, de locaties waar water wordt ingenomen, de leidingen en installaties/ gebouwen voor drinkwaterproductie en de afvoer van reststromen die tijdens de productie ontstaan. De Commissie waardeert het verder dat in het MER een duidelijk onderscheid is gemaakt tussen de beoordeling van het doelbereik en van de omgevingseffecten in de aanleg- en gebruiksfase.

De Commissie vindt de doorkijk waardevol die wordt gegeven naar de lange termijn, de periode na 2040. In de paragraaf over toekomstperspectieven voor zoetwaterbeschikbaarheid wordt een kwalitatieve beschouwing gegeven over de effecten van klimaatverandering, beleidskeuzes in het waterbeheer en maatregelen in het regionale systeem. Het geeft inzicht in de mogelijke opschaalbaarheid van het VKA en de mate waarin de drinkwaterwinning op de lange termijn is vol te houden. Bovendien maakt deze beschouwing duidelijk dat de drinkwatervoorziening op lange termijn sterk samenhangt met keuzes in het ruimtelijk domein en het regionaal watersysteem in het licht van klimaatadaptatie. De provincie, de waterschappen en gemeenten kunnen dit betrekken bij hun eigen rol bij de zorg voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.³

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER deel 1 dat desondanks nog belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over het VKA. Het gaat om de volgende punten:

- **Een uitvoerbaar alternatief voor het winnen van brak grondwater en andere redelijke alternatieven.** In het MER deel 1 staat dat alternatief 2b (winnen brak grondwater) niet uitvoerbaar is, omdat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebied worden verwacht. Dat klopt voor de gekozen locatie, maar de Commissie constateert dat onderzoek naar de effecten van de winning van brak grondwater op andere locaties ontbreekt. Ontwikkel daarom een alternatief voor winning van brak grondwater op zodanige afstand van Natura 2000-gebieden dat geen significant negatieve effecten op die gebieden kunnen optreden. Wanneer er niet voor wordt gekozen om alternatieven te onderzoeken met brak grondwater uit bijvoorbeeld de Haarlemmermeerpolder en/of de Noordplaspolder is een nadere onderbouwing nodig waaruit blijkt dat dit geen 'redelijke alternatieven'⁴ zijn.
- **Een onderbouwing van de beoordeling van de ruimtelijke effecten van de nieuwe gebouwen en het logistiekterrein van Voorzuivering 2.** De onderbouwing moet duidelijk

³ Zie artikel 2 van de Drinkwaterwet.

⁴ Het is belangrijk om in het MER alternatieven te onderzoeken die bijdragen aan een betere besluitvorming. Alleen alternatieven die redelijk zijn hoeven in het MER te worden onderzocht. Dat is bijvoorbeeld niet het geval als een alternatief grote risico's met zich brengt voor de initiatiefnemer.

maken hoe het volume van de nieuwbouw zich manifesteert op de locatie. Visualisaties zijn in ieder geval nodig om in beeld te brengen wat de effecten zijn op de zichtlijnen naar Rijksmonument de watertoren in Scheveningen en andere belangrijke landschappelijke accenten. Pas de beoordeling van de effecten voor de criteria landschap en cultureel erfgoed waar nodig aan.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER deel 1 op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het VKA.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Figuur 1: Overzicht inname locaties en transportleidingen (bron: MER).

Aanleiding MER

Drinkwaterbedrijf Dunea zoekt nieuwe bronnen om te voldoen aan de stijgende vraag naar drinkwater. Het bedrijf onderzoekt verschillende soorten bronnen, zoals rivierwater, regionaal oppervlaktewater, brak grondwater en zeewater. Daarnaast zoekt het locaties voor de installaties voor inname van dit water. Dunea zoekt een bron waarmee circa 10 miljoen m³ extra drinkwater per jaar kan worden gewonnen in 2040. Het voornemen is om het ingenomen water te zuiveren door membraanfiltratie.

Het is nog niet duidelijk welke besluiten nodig zijn om het project te realiseren. De bronnen die worden onderzocht zijn namelijk zeer divers. Afhankelijk van de te nemen besluiten en de inhoud daarvan zal mogelijk sprake zijn van een project-mer-(beoordelings)plicht en/of van een plan-mer-plicht. Mer-(beoordelings)plichtige activiteiten die mogelijk aan de orde zijn, zijn werkzaamheden voor het onttrekken van (brak) grondwater (categorie K1 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit) en diepboringen voor watervoorziening (categorie B4). Een plan-mer kan ook nodig zijn als een Passende beoordeling moet worden opgesteld vanwege mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden voor een plan of programma.

Aangezien nog niet duidelijk is welke besluiten nodig zijn voor het project is ook niet duidelijk wie bevoegd gezag is. De provincie Zuid-Holland heeft die rol daarom op zich genomen.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de provincie Zuid-Holland – besluit over de bron voor drinkwatervoorziening en de bijbehorende installatie.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3670 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft zij adviezen om het MER deel 1 aan te vullen. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Het uitvoeren ervan is essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de keuze voor het VKA.

Ook geeft de Commissie enkele aanbevelingen. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit te verbeteren van het MER deel 2. De adviezen daarover staan niet in een tekstkader.

Besluitvorming

Op pagina 36 van het MER deel 1 wordt de mer-plicht besproken. Terecht wordt opgemerkt dat een mer-procedure altijd bij een besluit hoort. Welke besluiten in dit geval nodig zijn is afhankelijk van het VKA dat wordt gekozen. Volgens het MER kan het gaan om het wijzigen van gemeentelijke omgevingsplannen of om een provinciaal projectbesluit en om omgevingsvergunningen voor een milieubelastende- en/of wateractiviteit.

Aangezien de keuze tussen de alternatieven een systeemkeuze is op strategisch niveau en raakt aan de invulling van de zorgplicht voor drinkwatervoorziening, lijkt dit bij uitstek een provinciaal vraagstuk. De keuze tussen de in het MER onderzochte bronnen betekent namelijk impliciet ook een keuze over de waterverdeling in een groot deel van de provincie. De Commissie vraagt zich daarom af of een dergelijke keuze niet moet landen in provinciaal beleid en zij beveelt de provincie aan hier duidelijkheid over te geven. Verder onderstreept zij het belang dat het VKA in samenspraak met de bij het omgevingsproces betrokken partijen wordt gekozen.

2.1 Alternatieven

De onderscheiden alternatieven, locatievarianten en andere bouwstenen zijn in het MER deel 1 helder geïllustreerd in figuur 0.7 (samenvatting) en 4.1. De Commissie waardeert dat voor alternatief 1 een grote spreiding aan inname locaties is onderzocht, ook in vrij kleine regionale wateren.

Het is belangrijk dat in het MER deel 1 alle redelijke alternatieven in beeld komen, zodat een weloverwogen keuze voor het VKA kan worden gemaakt. Daarbij moet oog zijn voor alternatieven met zo min mogelijk negatieve en zoveel mogelijk positieve milieueffecten.

Alternatief 2 en mogelijke andere redelijke alternatieven

Het MER deel 1⁵ geeft aan dat het gebruik van brak grondwater in alternatief 2 waarschijnlijk niet vergunbaar is. De gegeven reden is dat dit zeer waarschijnlijk significant negatieve gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. De Commissie deelt deze conclusie, omdat de onderzochte inname locatie van brak grondwater in alternatief 2 in het Natura 2000-gebied Meijndel ligt en daar tot een toename van verdroging leidt. In het MER ontbreken andere locaties voor het gebruik van brak grondwater. De Commissie benadrukt dat er voldoende andere locaties⁶ zijn – ook op grote afstand van het Natura 2000-gebied – waar brak grondwater kan worden gewonnen. Zij constateert daarom dat niet alle redelijke alternatieven zijn onderzocht in het MER deel 1.

Daarnaast liggen buiten het voorzieningsgebied van Dunea polders die kampen met verzilting. Door daar brak grondwater op te pompen kan een win-winsituatie ontstaan⁷. In bijlage 3 bij het MER deel 1 worden andere oplossingen besproken dan de alternatieven die zijn onderzocht, waaronder het gebruik van brak grondwater buiten de duinen. De onderbouwing waarom de Haarlemmermeerpolder niet geschikt is om aan de opgave te voldoen is summier. Er staat dat de Haarlemmermeerpolder ligt in het gebied van waterleidingbedrijf PWN en dat er onvoldoende capaciteit is voor beide drinkwaterbedrijven om aan hun opgaven te voldoen. Gezien de hoeveelheid water die jaarlijks uit die polder wordt weggepompt, acht de Commissie dit zonder nadere onderbouwing echter niet aannemelijk. Voor de Noordplaspolder geldt dat de transportafstand naar de pompstations van Dunea lang is en dat daarom gekozen is voor alternatief 2 met brakwaterwinning in Meijndel en omgeving (dus nabij de pompstations). Omdat deze locatie niet uitvoerbaar is, vindt de Commissie deze afweging onvoldoende onderbouwd.

De Commissie adviseert om, voordat het VKA wordt gekozen, het MER deel 1 aan te vullen met een alternatief voor het winnen van brak grondwater op zodanige afstand van Natura 2000-gebied Meijndel dat significant negatieve effecten op dat gebied uitgesloten kunnen worden. Wanneer niet wordt gekozen voor alternatieven met brak grondwater uit bijvoorbeeld de Haarlemmermeerpolder en/of de Noordplaspolder is een nadere onderbouwing nodig waaruit blijkt dat dit geen ‘redelijke alternatieven’ zijn.

In bijlage 3 staan de criteria vermeld die zijn gebruikt om de andere mogelijke oplossingen te beoordelen. De Commissie kan deze criteria volgen. De onderbouwing waarom niet aan

⁵ In paragraaf 10.5 over natuur en in de korte beschouwing van de alternatieven in paragraaf 18.4 van het MER deel 1.

⁶ Ook binnen het voorzieningsgebied.

⁷ In de Haarlemmermeerpolder en de Noordplaspolder treedt opstuwing op van brak grondwater en wordt daarom veel zoet water aangevoerd om het brakke water te verdunnen ten behoeve van de landbouw.

bepaalde criteria wordt voldaan in bijlage 3 is in sommige gevallen – zoals hiervoor besproken – summier. In andere gevallen lijkt te zijn toegeschreven naar de bestaande infrastructuur en bedrijfsprocessen van Dunea (die voor een groot deel in kwetsbare en streng beschermde gebieden liggen). De Commissie vraagt zich af of er daardoor geen oplossingen met minder milieueffecten mogelijk buiten beeld blijven. Ook om die reden vindt de Commissie een afweging van de provincie op strategisch niveau van belang (zie het tekstblok in de inleiding van dit hoofdstuk).

Alternatief 1

Alternatief 1 gaat uit van de inname uit regionaal oppervlaktewater gecombineerd met maatregelen voor de droge periodes. In jaren met een lage aanvoer van rivierwater en een hoog neerslagtekort (periodes met beperkte neerslag en hoge verdamping), zal in toenemende mate onvoldoende zoet water beschikbaar zijn voor alle gebruikers. Voor de overbrugging van periodes van watertekorten zet alternatief 1 in op het anders omgaan met de diepe strategische zoetwatervoorraad in de duingebieden Meijndel en Berkheide. In plaats van het gebruiken van die voorraad in het voorjaar (zoals nu het geval is) zal deze worden bewaard voor de droge periodes.

In het MER wordt uitgegaan van een droge periode van (maximaal) drie maanden per jaar in 2040. De Commissie wijst erop dat de kans op weersextremen door klimaatverandering steeds groter wordt (zoals het voorkomen, de duur en de geografische omvang). Als alternatief 1 wordt gekozen als VKA, beveelt de Commissie daarom aan om in het MER deel 2 een scenario in beeld te brengen dat uitgaat van een langere droge periode. Schets daarbij de maatregelen die in dat geval kunnen worden genomen om toch voldoende drinkwater te kunnen leveren.

2.2 Landschap en cultureel erfgoed

Uit het MER deel 1 blijkt dat voor de alternatieven 1 en 3 op het terrein van Voorzuivering 2 een gebouw nodig is met een oppervlakte van 7.500 m² en in alternatief 2 een gebouw van 3.000 m², alle met een bouwhoogte van 5 meter. Dit zijn forse gebouwen. De effecten van Voorzuivering 2 worden echter voor de aspecten landschap en cultureel erfgoed in de meeste gevallen als 'neutraal' (0) beoordeeld. Gezien de ruimtelijke impact van het gebouw van Voorzuivering 2 is deze beoordeling zonder nadere motivering niet navolgbaar. Zeker niet gezien het feit dat bij verschillende locatievarianten sprake is van zeer waardevol landschap waarbij de openheid daarvan vaak een belangrijke rol speelt.

Verder is de watertoren in Scheveningen een Rijksmonument en een opvallende verschijning in het landschap, ook vanwege de zichtlijnen naar de toren. Het toevoegen van forse gebouwen en vergroten van het terreinoppervlak met (vermoedelijk) een omheining maakt inbreuk op deze hoge waarden. Aangezien de ruimtelijke impact van Voorzuivering 2 groot kan zijn en deze impact niet voor alle alternatieven hetzelfde is, is het nodig om het MER deel 1 aan te vullen, voordat het VKA wordt gekozen.

De Commissie adviseert om, voordat het VKA wordt gekozen, het MER deel 1 aan te vullen met een onderbouwing van de effectbeoordeling van de gebouwen en het logistiekterrein van Voorzuivering 2 voor de criteria landschap en cultureel erfgoed. Doe dit bijvoorbeeld aan de hand van visualisaties om zo de ruimtelijke effecten goed in beeld te brengen. De onderbouwing moet duidelijk maken hoe het volume van de nieuwbouw zich manifesteert op de locatie. Laat in ieder geval met visualisaties zien wat de effecten zijn op de zichtlijnen naar de watertoren en bij andere locatievarianten op andere belangrijke ruimtelijke accenten. Gebruik daarnaast satellietfoto's in plaats van plattegronden en maak op tekening duidelijk wat bestaand is en wat nieuw. Pas de beoordeling van de effecten waar nodig aan.

Voor het in beeld brengen van de ruimtelijke effecten van het VKA in het MER deel 2 zijn dergelijke visualisaties essentieel, zowel voor Voorzuivering 2 als voor de gebouwen op de pompstations.

2.3 Water

In tabel 5.23 in het MER deel 1 wordt de continuïteit van de inname, voorzuivering en het transport beoordeeld per alternatief (soort bron) en locatievariant. Onduidelijk is waarom alternatief 3 (extra rijkswater) beter scoort dan alternatief 1 (regionale bronnen) op het criterium 'risico van onderbrekingen van aanvoer vanuit de bron, innamestop t.g.v. waterkwaliteitsprobleem'. Ook de toelichtende tekst geeft hierover geen duidelijkheid, terwijl de ervaring leert dat bij winningen langs de Maas met enige regelmaat sprake is van innamestops vanwege waterkwaliteitsproblemen.

Tabel 15.11 van het MER deel 1 gaat over duurzaam watergebruik. Alternatief 3 leidt volgens de toelichting op pagina 245 tot een positieve zoetwaterbalans van het watersysteem van Dunea. De gegeven reden hiervoor is dat in dit alternatief zoet water wordt toegevoegd aan het regionale watersysteem. Dat is op zichzelf juist, maar in het hoofdwatersysteem (Lek) treedt een verlies aan dezelfde hoeveelheid zoet water op. Dat laatste lijkt niet betrokken in de beoordeling.

Als alternatief 3 wordt gekozen als het VKA, beveelt de Commissie aan om in het MER deel 2 deze bovengenoemde punten te betrekken bij de onderbouwing van de beoordeling van de criteria, dan wel om de beoordeling daarvan aan te passen.

Uit tabel 8.9 van het MER deel 1 blijkt dat de locatievarianten van alternatief 1 sterk verschillen in de beoordeling van de criteria voor oppervlaktewaterkwaliteit. Een aantal innamepunten scoort negatief. Ook wat betreft de lozing van de reststroom scoren veel bouwstenen van de alternatieven negatief. Het is daarom de vraag of sommige locatievarianten (zoals het Valkenburgse meer) en/of bouwstenen uitvoerbaar zijn. De Kaderrichtlijn Water (KRW) staat namelijk geen enkele verslechtering van de waterkwaliteit toe. Als regionaal oppervlaktewater (alternatief 1) wordt gekozen als bron, beveelt de Commissie aan hiermee rekening te houden bij het samenstellen van het VKA.

2.4 Natuur

Het achtergrondrapport natuur⁸ is zeer uitgebreid, met lange tabellen waarin mogelijke effecten worden opgesomd. De Commissie waardeert daarom dat in bijlage D van het natuurrapport de natuureffecten van het ruimtebeslag visueel zijn gepresenteerd. De voorgestelde ingrepen zijn namelijk geprojecteerd op kaarten met onder andere het Natuurnetwerk Nederland (NNN)⁹ en provinciaal beschermde gebieden, zoals 'belangrijke weidevogelgebieden' en 'groene buffer'. De (forse) aantasting van het NNN is in bijlage B ook uitgedrukt in hectares per natuurbeheertype. Deze bijlagen maken de grote hoeveelheid informatie meer overzichtelijk.

De alternatieven liggen in en/ of nabij een aantal Natura 2000-gebieden, waaronder Meijndel & Berkheide en Solleveld & Kapittelduinen. Over de gevolgen van de alternatieven op deze Natura 2000-gebieden en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen bieden het MER deel 1 en het achtergrondrapport natuur al veel inzicht en duiding. Bij een aantal locatievarianten valt bijvoorbeeld de aantasting van een forse oppervlakte aan bos op. Bij de analyse van effecten worden de natuurdoelanalyses van de gebieden terecht betrokken. Op basis daarvan wordt beschreven hoe het er gebiedsbreed voorstaat met het behalen van de Natura 2000-doelen. De natuurdoelanalyse is hiervoor echter niet toereikend als informatiebron. De Ecologische Autoriteit concludeert in haar advies over het Natura 2000-gebied Meijndel & Berkheide¹⁰ namelijk dat de natuurdoelanalyse voor deze gebieden nog niet voldoende informatie biedt, met name over stikstof(schade).

Het achtergrondrapport Natuur noemt bij verschillende geconstateerde natuureffecten dat 'volgens de natuurdoelanalyse geen aanvullende maatregelen nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te halen'. Gezien het advies van de Ecologische Autoriteit is deze onderbouwing onvoldoende. Het is de vraag of de instandhoudingsdoelstellingen inderdaad worden gehaald en dus worden de effecten van het project mogelijk onderschat. Volgens de Commissie is deze informatie niet nodig voor de keuze tussen de alternatieven, maar wel voor de effectbeschrijving van het VKA. Betrek bij de beschrijving daarvan in het MER deel 2 daarom ook het advies van de Ecologische Autoriteit en, indien beschikbaar, het evaluatierapport van het eerste beheerplan Natura 2000¹¹. Pas indien nodig ook de referentiesituatie aan.

In het hoofdstuk vergunbaarheid wordt alvast een doorkijk gegeven hoe mogelijk significant negatieve effecten op Natura 2000-doelen van invloed kunnen zijn op de besluitvorming. Werk in het VKA de mitigatie mogelijkheden verder uit. Mocht het niet mogelijk zijn om aantasting van Natura 2000-gebieden te voorkomen, neem dan een aanzet voor een ADC¹²-toets op als bijlage bij het MER deel 2. Dit om aannemelijk te maken dat het VKA uitvoerbaar is binnen de kaders van de natuurwetgeving.

Voer verder stikstofberekeningen uit voor het VKA met de nieuwste versie van AERIUS Calculator en neem de uitkomsten op in het MER deel 2. Mocht daarbij worden uitgegaan van

⁸ Dunea. 9 september 2024. Natuur, Achtergrondrapport bij MER Deel 1 Drinkwatervoorziening van de Toekomst 2030-204.

⁹ Waarbij op de kaartjes de actuele natuurbeheertypen en de ambitie beheertypen zijn aangegeven.

¹⁰ Zie: [Adviezen – Ecologische Autoriteit](#).

¹¹ Dat evaluatierapport wordt momenteel opgesteld.

¹² A: zijn er Alternatieve oplossingen? Inclusief locatiealternatieven. D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom deze dijkversterking toch gerealiseerd moet worden? C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

'intern salderen' dan moet dat als mitigerende maatregel worden beschouwd binnen de Natura 2000-regelgeving.¹³ Op grond van recente jurisprudentie mag deze maatregel alleen worden betrokken in een Passende beoordeling (niet in een voortoets), is een natuurvergunning vereist en geldt een aantal juridische voorwaarden voor de inzet van deze maatregel.¹⁴ Mogelijk gelden er daarnaast op het moment van toestemmingverlening beleidsregels van de provincie waaraan de vergunning getoetst wordt.

2.5 Referentiesituatie, programma Berkheide

Uit het MER deel 1 blijkt niet duidelijk of het programma Berkheide¹⁵ wel of niet deel uitmaakt van de referentiesituatie. Er staat dat nog niet alle projecten binnen het programma Berkheide een onherroepelijke natuurvergunning hebben. Het is daarom niet zeker of het programma gerealiseerd wordt. Uit het MER deel 1 blijkt niet of het programma wordt gezien als een autonome ontwikkeling, of niet. Dit is met name relevant voor alternatief 2. Als dat alternatief wordt gekozen als het VKA, beveelt de Commissie aan om in het MER deel 2 een beschrijving te geven van de gehanteerde referentiesituatie wat betreft het programma Berkheide. Als het programma Berkheide onderdeel is van die referentiesituatie, breng dan ook de situatie in beeld als het programma Berkheide niet doorgaat.

2.6 Samenvatting

Aangezien het MER deel 1 erg omvangrijk is, met een grote informatiedichtheid, is een goede samenvatting van groot belang. Een duidelijke samenvattende overzichtstabel van het doelbereik en de milieueffecten ontbreekt nog in de samenvatting. Neem in het MER deel 2 een dergelijke tabel op in de samenvatting. De Commissie geeft in overweging om de samenvatting tezamen met hoofdstuk 18 als apart (compact) document te publiceren. Om het MER voor een breed publiek toegankelijk te maken kan verder worden overwogen een brochure te maken met goede infographics, om de ingewikkelde materie helder voor het voetlicht te brengen.

¹³ ABRvS 18 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4923.

¹⁴ (1) De verwachte voordelen van de mitigerende maatregel moeten vaststaan bij de Passende beoordeling, (2) een dubbele inzet van de referentiesituatie moet voorkomen worden en (3) salderen mag alleen als de maatregel niet ook nodig is om natuur te behouden, herstellen of verslechtering te voorkomen. Zie de genoemde uitspraak van de Afdeling.

¹⁵ In Berkheide heeft Dunea al een waterwinning. Het programma Berkheide houdt in dat extra drinkwater wordt gewonnen op die locatie.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ruwan Aluvihare BA. MDip LA

drs. Gert Dekker

mr. Lotte Geense (secretaris)

drs. Allard van Leerdam

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Het formele besluit is nog niet bekend. Wel is duidelijk dat op basis van het MER deel 1 een voorkeursalternatief wordt gekozen.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet geeft aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het mogelijk om de activiteit K1, "werkzaamheden voor het onttrekken van (brak) grondwater" en de activiteit B4 "diepboringen voor watervoorziening". Een MER kan ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven.

Bevoegd gezag besluit

Nog niet bekend. Dit is afhankelijk van het te nemen besluit.

Initiatiefnemer besluit

Drinkwaterbedrijf Dunea.

Bevoegd gezag mer-procedure

Provincie Zuid-Holland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie in deze fase niet gevraagd om zienswijzen en/of adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3670](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760

3511 MK Utrecht

t 030-2347666

e info@commissiemer.nl

w commissiemer.nl